

spillescenerne „råber“ lidt for meget af konstruktion og røde understregninger, kontinuiteten svigter hist og her (mindre ved 2. gennemsyn end ved 1.), filmen knækker lidt over i sidste trediedel, hvor indre monolog og eftertænksomhed afløser dialogen og de ydre påvirkninger, etc. Men vi går ind for filmen, fordi den er et vægtigt indlæg i den for os politisk spegede men menneskeligt såre enkle debat, fordi den er lavet med talent og vitalitet, fordi den er en modig produktion, der har fået meget ud af de muligheder, der bliver tilbage, når man skummer sentimentalitet og sensationisme af emnet. Og vi går ind for den, fordi vi har savnet en film som „Dilemma“, ikke blot som en national manifestation, men som et nødvendigt indlæg i den debat, der er ført på internationalt plan. Vi har i film som „Mainstreet Africa“ og „Let My People Go“ fået en tiltrængt hård og pågående skildring af et statsystem, vi har set tyrannerne og de undertrykte. Vi har lænet os tilbage i hellig forargelse over tingenes tilstand – dernede. Som i vor barndoms røverromaner har vi engageret os med de undertrykte mod diktatorerne. Vi har fået Rogosins klare stillingtagen og Jean Rouchs sociologiske undersøgelser, men ingen af dem har spurgt os, hvordan vi ville stille os i en given situation. Hvor ville vi stå, hvis vi havde chancen for „the easy life“? Hvor langt ville vi gå i vor hidtil ubestridte menneskekærlighed, hvor meget ville vi ofre af materielle goder, arvede penge og privilegier? Ville vi ofre et ukompliceret og erotisk ideelt forhold? Man behøver ikke at fundere meget over spørgsmålene, før man kan nå frem til, at svarene i de fleste tilfælde ville blive nej. Kun godt, om det kan chokere en og anden.

Henning Carlsen har taget klart standpunkt i spørgsmålet alene ved at optage sin film. Og nu bringer han så alle os små, skinhellige Toby Hood'er i dette dilemma, som vi skal ud af med eller uden menneskeligheden i behold. Det kan naturligvis ikke ses på os, om vi vælger det forkerte. Vi ser lige hyggelige og tilforladelige ud, men inden i os er der måske kommet en lille bitte angst, der vokser og vokser, indtil den gradvist har ædt, hvad vi måtte eje af forudseenhed og dømmekraft.

Det menneskelige dilemma er for en stor del afløst af et materielt. „Dilemma“ rammer os på et ubehageligt ømt punkt. Du og jeg kan sagtens tage stilling herfra, vi kunne måske også tænke os til vor stilling som Toby Hood, men de har jo en ganske dejlig orange juice og en fortrinlig marmelade, som tilsyneladende er vanskelig at undvære i den danske husholdning, og som er et glimrende bytteobjekt for vor

livsvigtige industri. Hvor langt går vor offervillighed her. Hvad siger husmoderen Toby Hood, og hvad siger den kendte industrimand Toby Hood? *Poul Malmkjær.*

Mennesker

WEEKEND. Prod.: Bent Christensen Filmproduktion A/S. 1962. Instr.: Palle Kjærulff-Schmidt. Manus.: Klaus Ribbjerg. Foto: Georg Oddner. Musik: Erik Moseholm. Dekor.: Erik Aaes. Medv.: Jens Østerholm, Birgit Brül, Willy Rathnov, Elsebet Knudsen, Jesper Jensen, Bente Dessau, Erik Kühnau, Lotte Tarp, Hugo Herrestrup, Carl Johan Hviid, Inga Reim, Jørgen Beck, Tove Bang, Erik Paaske.

Med „Weekend“ vender menneskene tilbage til dansk film. I årevis, ja fra så langt tilbage, at det i dag ikke længere er muligt at fastholde det nærmere, har de været i eksil, forvist fra filmstudierne af kyniske producenter, der ved hjælp af en næsten uoverskuelig skare af halve og kvarte talenter skabte en skinverden uden kontakt med samtiden og hverdagen. Mennesket blev fordrevet, og når det viste sig i glimt, i disse sjældne øjeblikke, da enkelte modige vovede at angribe formlerne, forvirredes publikum, råbte straks op om, at dette her var det rene krukkeri og hentede som sædvanlig hjælp hos al bagstræbs og idiotismes skytshelgen, den lille dreng, der sagde, at kejseren jo ikke havde noget på.

Mennesket blev fordrevet – i dets sted konstrueredes folkekomediens trælle, de hjertelige idylmennesker, de højtidfulde statister i tunge problemers vold, de glade kammerater, de stilige klunkefamilier, de pretentiøse ordgrammofoner – alle ynkelige medlemmer af en armé uden slagkraft, et eneste opbud af postulater. Om de lo eller græd, grublede eller pjattede, dansede eller døde, elskede eller fnøs, lige meningsløse var de, på stadig større afstand af virkeligheden uden for ateliererne. Og de få, der altså alligevel dristede sig til at forsøge at bryde ud – *Svend Aage Lorentz* deriblandt – snublede, fordi bstanden var så svag, erfaringerne absolut ingen og de gamle traditioner for stærke.

Med „Weekend“ vender menneskene tilbage. Hvordan ens personlige indstilling end er placeret i forhold til skikkelserne i denne film, så er de umiskendeligt rigtige mennesker fra det herrens år 1962. De har som bekendt vakt forargelse og medynk, er blevet mødt med alle tegn på misforståelse – men komme uden om

dem som levende væsener lader sig ikke gøre. Disse syv mennesker, som i løbet af den lange og foruroligende weekend bliver sat på sporet af sig selv, er sat sammen af vore egne erfaringer og vor egen uro, i deres replikker nærmer de sig næsten uophørligt de tanker, som i ny og næ hvirvles op i én og forlanger svar. „Weekend“ beskriver kontaktbehovet, for nu at sige det meget summarisk, og den udfolder sig som en næsten fortvivlet kommentar til beskrivelsen, en kommentar, der ikke blot indeholder kontaktbehovet i menneskelig eksplosion, men som desuden drejer sig fri af fortvivlelsen og uden at blive moralsk oprustende midt i det tragiske og det knugende aldrig er absolut deprimerende. „Weekend“ er i egentlig forstand en tragisk film, fordi dens mennesker er som viljeløse figurer i en konventionel sammenhæng, frigjorte af tradition, moderne af skin, men ikke af sind. Men det tragiske ejer en forløsning i selve påvisningen af, at der på trods af det aldrig opfyldte kontaktbehov dog bliver tale om, at tingene kommer til at betyde noget, at denne weekends hændelser kommer til at præge disse mennesker. Næppe afgørende, næppe til endelig erkendelse – men dog til så meget af et tilløb til erkendelse, at de måske alle har vundet en mulighed for at blive voksne.

Rifbjerg og Kjærulff-Schmidt har selv sagt, at deres film blandt andet handler om at blive voksen, og at den skal understrege, at denne pubertetsproces foregår livet igennem. De har begge, i manuskript, i instruktion og først og fremmest i selve det kunstneriske samarbejde, som man føler må have ligget bag filmen fra dens tidligste dag, formået at oversætte deres moderne holdning til en film om moderne mennesker. De forsøger aldrig at forenkle eller latterliggøre, de prøver aldrig at slippe uden om ved hjælp af traditionelle virkemidler og nemme almindeligheder. Det er rimeligt, at den slags koster noget, forargelse, hånsord, eller det værste: den kunstigt-smilende forsikring om, at det virkelig da ikke er så forfærdeligt, hvad der sker i filmen, man forstår det alt sammen så godt. „Weekend“ er i bedste forstand et problematisk kunstværk, og forargelsen er derfor altid en sundere reaktion end overbærenheden.

Med „Weekend“ vender menneskene tilbage til dansk film, mennesker man kender, og som vedkommer én, og hvis replikker man lytter til, hvor amatøragtigt der så efter sigende spilles i filmen. „Weekend“ sætter sig ud over traditionerne og ud over de gamle studiers konventioner – den er den første danske film, hvis skæbner og hændelser forekommer sand-

færdige, ægte og gribende. Og skulle man så få at vide, at filmen griber én alene, fordi man er af samme generation som filmens mennesker og derfor naturligt på linie med dens forargelige historie, så er der kun at svare: Vi er alle, samtlige levende danskere, af samme alder og på samme erkendelsestrin som disse syv i „Weekend“ – vi står alle uden undtagelse og uden pause over for at skulle blive voksne.

Men den slags påstande forekommer nok de vrede og de moralsk forargede intetsigende og latterlige. De får så mene, hvad de vil, disse folk, der flygter fra „Weekend“ – de er dog heller ikke de samne, som de var, for de så filmen.

Jørgen Stegelmann.

Ned med svensk film

Bo Widerberg: Visionen i svensk film, Tribunserien. Albert Bonniers Förlag, Stockholm 1962.

Denne lille bog bygger på og viderefører et radioforedrag og fire artikler i „Expressen“ fra begyndelsen af dette år. Den er et kampskrift, og absolut stimulerende læsning, omend Widerberg også slår nogle gevaldige slag i luften og synes lidt for forelsket i sin egen pessimisme. Han tegner sandelig ikke noget lyst billede af den svenske films nuværende situation. Årsagen til svensk films påståede fortynding finder forfatteren i den omstændighed, at man helt har mistet kontakten med virkeligheden, og at det simpelthen er nødvendigt at lære sig at stave påny. Selv Bergman, finder han, er blevet en slags filmens *dalabäst*, og Sucksdorff har han ikke megen tiltro til mere. Svensk film skrider efter Widerbergs mening efter et par unge instruktører med selvstændige idéer. Han har fuldstændig ret, når han f. eks. tilbageviser